

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1968 ч.
ДЕКАБРЬ
10
ВТОРНИК
№286 (7828).

Өртээ 2 көп.

Д Ы Н Н А Д Ы Г

1968 чылдың декабрь 7—8-те Кыска Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиязының болгаш Чехословакияның Коммунисттик партиязының ууртукчу амыл-агыйынын ужура-мышыкы болган.

Ужуралышыкка совет таладан киришкенер: СЭКП ТН-ның Чингине секретары Л. И. Брежнев, СЭКП ТН-ның Политбюро кеңигүну, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Мосин, СЭКП ТН-ның Политбюро кеңигүну, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Н. В. Подгорный, СЭКП ТН-ның Политбюро кеңигүну, Украинаның КП ТН-ның бирги секретары П. Е. Шелест, СЭКП ТН-ның Политбюро кеңигүнуниң кандидат, УССР-ниң

Министрлер Чөвүлелиниң даргазы В. В. Шербицкий, СЭКП ТН-ның секретары К. Ф. Катусев, СЭКП ТН-ның кеңигүну, ССРЭ-ниң дашкы харектер министрлигинин бирги ораакчызы В. В. Кузнецов.

Ужуралышыкка чехословак таладан киришкенер: ЧКП ТН-ның Бирги секретары А. Дубчек, ЧССР-ниң Президенти, ЧКП ТН-ның Президиум кеңигүну Л. Свобода, ЧССР-ниң казанан Даргазы, ЧКП ТН-ның Президиум кеңигүну О. Черник, Словакияның Компартиязының ТН-ның бирги секретары, ЧКП ТН-ның Президиум кеңигүну Г. Гусак, ЧКП ТН-ның чех областтарга партия ажылын ууртукчу талазы-биле бюрорунуң даргазы, ЧКП ТН-ның Президиум кеңигүну Л. Штругал.

Талалар СЭКП биле ЧКП-ниң, ССРЭ биле ЧССР-ниң ара-зында кады ажылдамышканы улам ыңай хөгжүдөр дугайында санал-оонадары солукшан, а ол ышкаш кайы-кайызыга со-нуургалдыг өскө-дээ айтырылганы чуугаламыш көргөн.

Чугаламышкынар чүрөкти ханы байдалыга, эш-хуу-зунуң болгаш кайралдың өзүзүгә эрткен.

Декабрь 8-те чехословак төлөөр тэрэн чуртунча чанып-кан. Чугаламышкынарга киришкен совет ууртукчулар төлөөрүн үдзөн.

Чаа цех ажыттынган

ХОВУ-АКСЫ. «Тыва ко-бальт» комбинаттың директо-рунуң кадрлар талазы-биле ораакчызы эш С. Чанзан-оол-дуң биске телефон-биле лың-натканы болза:

— Хову-Аксы комбинат ту-дунуң тузукчулары Совет Бонституцияның хуну декабрь 5-ге чедир кедир уелгиле бо-удуң бүдүрүлгенин чуугаа цех-теринин бирээ — чугат эл-те-дир цехтин тузуун дооскаш, ажылгала киирерин хүлээп-те-дир турганнар. Олар боттары-ның өзүн ээлеп шыдаан-дз.

Хову-Аксы 120 тонна ийке-че 40 муң тонна чугайын өрттедиң белекээр күчүлүг цехти хүлээп алышкын ко-миссиязы декабрь 6-да бүрү-нү-биле хүлээп алган. Тузук-чуу шынары эки деп үнелел-ди алган.

Төлөвилеттинген саязш-кының өзүзүгә алдыр болза, ук цехтин чугаа бүдүрер 40 муң тонна чугайының 20 му-ду комбинаттың технолуттук иштиги херегелинге ажылда-тынар, а оон артканын рес-публика штинде херегелен черлерге сатып сайтарар.

Комбинаттың руда казыкчы-лары 120 тонна чугай дажын белекээр, дробилкага үрел-дин чуугаа, чаа туткан цех-тин бүндеринде турган. Мын-чангаш ук цех бо айың 15-дз баштайтү продукцияны берип аелээр. Комбинат дирекциязы чекке ажылдап 50 кижи со-ставт ажылчыларын, иже-тер-техникти ажылдакчылар-ның бүрүн штадын четчелеп тургускаш.

Барыын-хемчикчилерниң

улуг чедишкени

Барыын-Хемчик районунуң амыл-агыйлары күрүнге эът дужаарының чыл планын 119,9 дүктүүн 110,8, сүттүүн 93 хууга күөстөмкөн. Тараанын 236,5 хууга күөстөмкөн ийкеп 600 тоннаың орнунга 1419 тоннаы кирген.

Ажыл-агыйлардан «Большевик» колхоз үстүндө бүгү көр-гузүлгөрин талазы-биле бердинген планын шуптузун ажы-ру күөстөмкөн. Эргил-Барлык, Шенкээр көдзз Советтериниң кукумунуң даргалары Иргит Сөвзэн, Сарыглар Тагус-оол бо чаагай херекке ийкеп киришкенер.

Чадана автотранспорт бүдүрүлгенин коллектив В. И. Ленинниң төртүтүнгөн хунунден бээр чус чыл болурунга холбаштыр ал-ган бедиктен хүлээлгенин эки күөсүдир ту-рар. Коллективте чөлөөчүлөр бригадалары-ның аразында социалисттик чарыш хүн келген туудум улам калбарып турар. Ылаң-гыя эш Шөөеке ууртукчу бригаданың ке-жигүнери орук туудунга сай, дооран сөөртүп, хунуң нормазын 150—190 хуу чедирип турар.

ЧУРУНГА: ол бригаданың мурнакчыла-ры (солгай таладан) И. Денисов, Д. Ор-жан, бригадир Н. Шөөе, В. Петров.

С. ФЕОКТИСТОВТУҢ ФОТОЗУ.

ЛЕНИНЧИ ТЕМАГА

В. И. Ленинниң төртүтүнгөн хунунден бээр 100 чыл болу-рунга утукшур күжүнишкенин белекелдиг бо хүнерин-де улуг баштыкчының теоретиктиг номиналын болгаш амыл-амыдыралың дугайын пропагандалаарыга болгаш өө-ринкиге сонургал каянгызындан артык күштелген. Агыл үеде партия организациаларының идеолоттук бүгү амыл-чо-руулугазына кол черни ленинчи тема ээлеп турар.

Улуг баштыкчының өндүр-чаагай революсучу амыл-чору-дугазын амылчы чоннар ханызы-биле танышчыл өөреним-шаан, аңаа кызыгаар чок ынакшылдың болгаш хүндүткелдин сепкилин илгерилеп турар. Владимир Ильичиниң төртүтү-нгөн хунунден бээр 100 чылынга белекел дугайында СЭКП ТН-ның доктаалында маңаа холбаштыр мынчаар айтып ту-рар: «Коммунизмниң тийелгези дээш демселге күштерин болгаш сөрүк кииришкенин ленинчи идеялардан доктаамал ап турар бис. Коммунисттик партия, бүгү совет улус, бүгү чурттарын амылчы чоннары Ильичке кызыгаар чок ынак-шылдың болгаш хүндүткелдин сепкилин илгеридип, боттары-ның эң эки бадалдарын болгаш күзелдерин олче угандырып турар».

Бисте хой-хей партия организациалары ленинчи темати-каны боттарының идеолоттук амылчың үндөйин болдуруп, олче доктаамал ийкеңгейин салып турарлар. Ындыларга бирги ээлчеге Чөөн-Хемчиктин, Вөрүнүң, Наа-Хемниң бол-гаш өскө-дээ партия организациаларың хамаарыштырып бо-лур. Чинжэ, СЭКП-ниң Чөөн-Хемчик райому ленинчи темати-каның талазы-биле лекция пропагандалыгың тускай план-ын амылдап ылгаш, ону амыдыралга боттандырып турар. Районунуң партия, совет ажылдакчыларыңдан, амыл-агый ууртукчуларыңдан, тускай эртемниклеринден эң шыраак 58 лекторларын шилип алган болгаш олар улуг баштыкчының революсучу амыл-чорудулугазының дугайында бо чылдың 9 айларында чонга 170 лекцияларын номчазынар. Оң-биле ында В. И. Ленинниң чамдык амылдарының талазы-биле теоретиктиг конференциялар, семинарлар эрттирерин кал-баз-биле практикалап турар. Ылаңгыя «Ленин—Октябрьның ууртукчузу», «Ленин—баштайгы совет күрүнең баштык-чызы», «Ленин болгаш аныктар шимчээшкени», «Ленин — күрүне дугайында», «Социализм тургузарының ленинчи пла-ны» болгаш өскө-дээ темаларга конференциялар бедик идея-лиг деңгелдиг, утка-шынарлыг эртингел.

Ынчаарга Вөрүн районунуң партия организациазы ленинчи темага партия хуралдарын чорударын планнамышкан, улуг баштыкчының кайгамчык мадырылг амыл-амыдыралын мас-салык-биле өөрениринче улуг ийкеңгейин салып турар. Бо өөредилге чылында В. И. Ленинниң намырын өөренир бол-гүмүндө ол районга 3000 ажыг кижжи хаара туттуңганы ма-наа тодаргай чикер болур.

Ленинчи тематикага пропаганда чорударыңче чамдык парт-организациалар култура албан черлеринин ийкеңгейин угландырган. Ылаңгыя республиканың библиотека амыл-агый-чылары амыл үеде «Ленинчи номнары өг-бүлө бүрүзүгө» деп, лозунг-биле ажылдап, ыраакы Монгуш-Тайганың Муугур-Аксанда, Эркинниң «Чаз орук» колхозта, Кызылдың А. Гай-дар аттыг болгаш өскө-дээ хой-хей библиотекалары В. И. Ленинниң амыл-амыдыралыңа холбашкан стеллионни кы-лып, ленинчи тематикага холбашкан кеңселерин, номчулга конференцияларын эрттирп турар.

Оң-биле кады чамдык партия организациалары ленинчи номиналды болгаш улуг баштыкчының амыл-амыдыралын чон ортузунга калбаз-биле пропагандалаарыңче ама-дээ кошкак кичээлгил салып турарлар. Ылаңгыя бо чылдың 9 айларында Тес-Хем районга ийкеңгиз-биле 516 лекциялар чорутту-ган, оң 149-зу ленинчи темага номчуттуңган, а Эркинде оон-дээ дора, шупту 326 лекцияларның чүгүлө 46-зын ленинчи темага холбаштыган. СЭКП-ниң Эркин, Тес-Хем райоонары болгаш амыл-агыйларда, албан организациаларың черлеринде пар-тия организациалары моон чогуур түнүлдиг кылып ужурул-лар. Ол ышкаш Кызылдың туугар организациаларында, туу-бу заводунда бо талазы-биле амылдар база дыма кошкак чо-руттуңуң турар.

Владимир Ильичиниң төртүтүнгөн хунунден бээр 100 чыл болурунга чедир барык-ла бир чыл дөрт ай ажыг үе арткан. Ынчанга чер-черде партия организациалары боттарының идеолоттук амыл-чорудулугазына ленинчи тематикага кичээл-гейин улам күштелдирер ужурул. Маңаа идеолоттук фрон-тунуң бүгү күштерин болгаш чөлөөчүлөрүн калбаз-биле ажы-лаары эргекон чууга. Ылаңгыя партия чырыдышыкының бүгү эвеноларын ленинчи номиналды ханызы-биле өө-ренирин, улуг баштыкчының намырын чон ортузунга кал-баз-биле танышчыл, өөренирин чедип алыр херек.

Ленинчи тематиканың талазы-биле пропаганданы тускай план-биле системалыг кылдыр доктаамал чорудар ужурул. Маңаа холбаштыр СЭКП райоонары, оларда партия чыры-дышыкының кабинеттери болгаш чер-черде партия орга-низациалары лекторларын, илеткелчилерин, агитаторлар-нын, политинформаторларын ажылын улам ийкеңгейидер, оларга методиктиг дуузын көргүзөр, эргекон чуугаа чүүлдер-биле хандырар хүлээлгелигер.

Улуг баштыкчының революсучу өөредин, амыл-амыды-ралын массалык-биле пропагандалаарың партия организаци-алары эртем-теоретиктиг конференцияларын, семинарларын, диспуттарын, тематиктиг ийкеңселерин, улусчу университет-терин, лекция пропагандалыг, политиктиг агитацияны кал-баз-биле ажылгаан турар ужурул. Ол бүгү хемчелерин ленинчи идеяларын амыдыралга канчаар боттанып турары-биле, коммунисттик тургузушунуң практиктиг сорулгал-лары-биле сырый холбаштырың эргекон чууга.

Ленин темага чоруттунар бүгү амылдар амылчы чоннарын политиктиг болгаш күш-аымылчы ийкеңгейин улам көдүреринг дээштер салдары чедирген, оларны беш чыл планын хуусаа бетинде күөсүдирген болгаш В. И. Ленинниң төртүтүнгөн хунунден бээр 100 чылын төлөптуг утуур кыл-дыр мобилизастаарыңча угланган турар дээрин утпас херек.

левилелиниң дугайы» — илеткелчи ССРЭ-нин сан министри эш В. Ф. Гарбузов.

Пленум бо айтырылганың талазы-биле чогуур доктаалды хүлээп алган.

Пленумга СЭКП ТН-ның Чингине секретары эш Л. И. Брежнев чүве чуугалаан.

СЭКП ТН-ның Пленуму моон-биле ажылын доос-кан.

1969 чылда ССРЭ-нин улус амыл-агыйын хөгжүдөрүнүн Күрүне планының болгаш ССРЭ-нин Күрүне бюджетинин төлөвилелдеринин дугайында

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИНИҢ ПЛЕНУМУНУҢ 1969 ЧЫЛДЫҢ
ДЕКАБРЬ 9-ТА ХҮЛЭЭП АЛГАН ДОКТААЛЫ

1969 чылда ССРЭ-нин улус амыл-агыйын хөгжү-деринин Күрүне планының болгаш ССРЭ-нин Кү-рүне бюджетинин төлөвилелдерин колдуунда чүү-дүг деп санаар.

СИБИРЬ ЧЕРГЕ ТУРАСКААЛ ХООРАЙ БОЛУР

Ажы-ишчи коллектив

«Сибирь транспецстройун» №3 тузук-монтаж өргө-лө-лөчү Александр Яковлевке ууртукчу хоолал салыкчыла-рының бригаданың кежи-гүнери беш чылдын үшкү

чыл болурунга төлөптуг ужу-ражыр дээш күжүнишкенин ажылдап турарлар. Хоолал салыкчыларының кежигүнери колдуу-да хей чылда ажылдап келген арга-дуржулгалыг, бе-

Ажы-ишчи коллектив

Партияның XXIII съездин-иң төгүлүгү шийтпирлерин болгаш СЭКП ТН-ның Плену-мунуң шийтпирлерин амы-дыралга боттандырган. В. И. Ленинниң төртүтүнгөн хунун-ден бээр 100 чыл болуу оон-га төлөптуг ужуражыр. ССРЭ-ниң улус амыл-агыйын хөг-жүдөрүнүн беш чыл планын хуусаа бетинде күөсүдир дээш Улуг-Хем районда көмүп чо-руур №586 механизастаттын-

жыны тузуп берген. Оон аң-гыда Хайыраанда бус-биле амылдар өдөлгө системалыг 50 орунуг уурулар ийкеңгиз-ти тузун дооскаш, амылгала киирген. Беш чыл планын хуусаа бетинде күөсүдир дээш тузукчулар аразында калбар-ган социалисттик чарыштын мурнуку одуруунда Байыр-оол Базыр-оол, Монгуш До-план-оол, Толош Биче-оол олар чоруп турар.

О. ТАВАА.

ФЕРМАДА КЫШ

Тес-Хем районун «Чодураа» колхозу-нун Хараал-Тей сүт-бараан фермазының коллектив ийкеңгейин малын баш са-нын өстүрер, оон продуктулуун бедилер дээш шупуру ажылдап, кыштагалашкын организастыг аелзөн. Инек, бызаа кал-жалары ийкеңгизилге чедир септелген. Малчылар чурттаар бажынар бар, чунар-бажын ажылдап турар.

фермада бар. Инек каларчызы эш Серен-оол өг-бүлениң дөм-бүлө 22 тонна си-генин, 15 тонна өлөкти белекелп алган. Оон Артына 112 бызааны чагыт үеде эки семирткен, оларга чидиртир-биле боту 14 тонна сигенин кезип алган.

Т. ХЕРТЕН.

МАҢНАП ЭГЕЛЭЭН

Ан-Доурак—Абала аразының оруун 245 километрни кылып дооскан. Ол орутукчу бар талазы-биле жашың маңнап эгелзэн.

Амыл үеде орутукчу арткан кезинде бу-ла тепсир улуг земчээлгил ажыл, сай, до-урак төп чалдары дооступ турар.

Чаз чылдын январьдан эгелзеп бо орук-тал Тываның дөм-бүлүн сөөртүп эгелзэр. Ынчанга дөм-бүлө орук орунунда сөөрүк оңу-сөөртүп чедирер, мурнууда Кызылдан дескинип турганындан үш каттап кызыр-лыр.

СИБИРЬ ЧЕРГЕ ТУРАСКААЛ ХООРАЙ БОЛУР

Эрткен чус чылдын төнчү-зүлде Сибирьде Шушенское стурга Владимир Ильич Ленин шөлүдөгү турган. 1897 чыл-дын майдан 1898 чылдын июльга чедир тараачын Зыря-новтун бажыкчыгажына ол чурттап, а оон сонда Надеж-да Константиновна Крупская чедип келдире, тараачын Пет-рович бажыкчыгажына чурттап турган. 1900 чылдын январь 29-га чедир азы шөлүдөгү доостур хунуңе чедир олар аана турган.

Ужун чыл мурнуула, 1938 чылдын ноябрда, Шушенское-го В. И. Ленинниң турас-каал музейин ажиткан. Ол үениң бажыкчынын иштиги де-лгил байдалын ол тараачын бажыкчыгажына каттап тургускан. В. И. Ленинниң болгаш Н. К. Крупскаяны ажылдап турга-нын дыка хей өг-септи чыган.

Тураскаал музейниң дирек-тору Николай Иванович Горе-децкий биле Парлаалга медал-деринин агенталда черинин корреспондентизи ужураш-кан. Шушенское Бажык-чын дегилер кылдыр кол нургулашкында-ла Сибирь ма-териалдарын ажылдап деп ол чуугалаан.

Чарбй чези харлыг Ленин-ни Сибирьге шөлүдөгү, хаан-ныг эрге-чагырга өмү тура-со-руун сыгарын, демселген ой-талаар кылдыр ону албазарын күззөн. Ынчалза-дээ ботунуң революсучу болгаш эртемчи эрес-мадырыг чоруту Ленин Сибирьге база үргүтүлзөн. Шушенское ботунуң он-он эртем ажыларын бижип, оон ийкеңгей «Россияга капита-лизм хөгжүлгөзү» деп номун бижип дооскан. Партияның X съездинин делегаттарыга улап берген анкетата Влади-мир Ильич Ленин 1897—1900 чылдар үезинде рево-люсучу ажыл ылдып турган те-рин дөм черинге: Сибирь (Енисей губерниясы) деп бж-зэн.

Полейежи хайгаарал, чурт-талганы таарымча чок бай-далы, эргекон чуугаа интер-турарын чогу черелгил ыны-дыг моондактар туралган. В. И. Ленин эш дүмбей си-бирьге сурнуу революсучу бо-залык болгаш херек кырында революсучу ажылды төвү бол-дурган: Шушенскоеде рево-люсучу харылдаалар үш чыл дургузунда чурттуң бүгү уш-тарынче болгаш даштыкыже шыйчуп калбарган.

В. И. ЛЕНИННИҢ ТӨРТҮТҮНГӨН ХУНУНДЕН БЭЭР 100 ЧЫЛЫНДА УТКУШТУР

В. И. Ленинниң бодалы харып Шушенское төртүтүнгөн кел-ген. Кезинде келгеш ыныг созуң ленинчи «Искра» бол-ган.

Ленин Россияны, чинжэ, оон чөөн талакы можулдарын эки билип, оларын экономиказын өөренип, шийчип чорган. Красноярскинде Минусинск че-дир ол ийи улаа эрлп, Шу-шенскоеден Азияны чедир Си-бирьян шаңак-биле эрлп, Си-бирьян Ермаковск, Ивановка дээр суурларынга чорган. Красноярскиге ийи ай чыган болгаш Минусинскиге ол бир ай чыган чурттаган. В. И. Ленинниң амыдырал-чуртта-галынын Сибирь үезинин дугайын музейин дегилер чүү-дөр тодаргай чуугалап турар.

Совет Эвилелинде болгаш даштыкы чурттардын турестер-ни Шушенскоеде Бажык-му-зей ботунча ханыкшыгып ту-

ге чедирп келген. Мадырлыг Мамаев курганын черинден доуракты болгаш Волгада хоорайда ол мемориал турас-каалды үлгөргө майылы Волго-град бүдүрүлгелеринин ажы-лыны чедирп келген. Кө-рей-совет майырал ийкеңгиз-ленин кежигүнери В. И. Ленин-ниң чогаалдарының көрөй ды-ла үнгөн дөртөн чези тоина-ры музейге белек кылдыр ламчылып берген. А Хей-Лу-Дан дээр можунуң кылат ажылчыларын турган даарп кылган ийи чүрүктү музейге берген.

В. И. Ленинниң Шушенское-де Бажык-музейи «В. И. Ленинниң Сибирь шөлүдөгү» деп тураскаал комплексинге элдер, СЭКП ТН-ның болгаш ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң шийтпирин өзү-гаар ол комплексинин алаа 1970 чылдын чазыныга че-дир кылтып дооскан турар. Ту-раскаал зоназы 6,6 гектар шөлүдү элээр болгаш он тос-чус чылдын төшүзүндөгү — чарбй чус чылдын эгелзегинде Шушенскоениң турган байдал-дын чамдык талаалы алаа кат-тап тургузар. Бажык-музей-лерден аңгыда, алаа колан кар-вызынын черлеринг үжөн бир тараачын бажыкчыгажтар ту-рар. Шөлүдөгү талазы-биле Ленинниң элтери — полза революсучу Иван Промыский

биле нутиловчу ажылчын Ос-кар Эрбергенин чурттап тур-ганы бажынарга он тос чус чылдын ийги чартында Рос-сияга революсучу шимчээшкенин дугайында дегилер чүү-дөр турар. Мурнуу Сибиря-нин, чинжэ, Шушенское стур-нуң чоңуңуң социал составы-нын амыдырал-чурттага уг-ламышкынының, култура-зынын дугайында билишкени-нин берип турар төгөүлүт бол-гаш этнографтиг материалдар чылдыгын турар. Тураскаал-дыг зонадан аңгыда, камга-ладдыг черге Шушенскоени чамдык Ленинниң ынакшыл-дыг черлери: «Элевонин да-гычаш», «Дуруалыг дагычаш», «Халдык элзэ», «Ха-дык элзэ», «Перово хал» база кйер.

1970 чылга чедир Шушен-ское стур чарбй беш муң чурттагалыг тураскаал хоорай болу бээр. Култураның чаа бажыны, аалчылар бажы-нын, калбак элзанын киноте-атры аң белин тузуп дооскан. Енисейнин эртинге спорт ком-плексиин болгаш бассейнин туздарын төлөвлзөн. ССРЭ-нин Эртермен академиязынын География болгаш ийкеңгиз-поли-тиктиг эртемдер институту-рунун салбырлары Шушен-скоеге ажиттынар.

Жан НАЦЕР,
ПМА-ның корреспондентин.

ЧААГАЙ СОРУК КИРИШКИН-БИЛЕ

«В. И. Лениннің төрттүн-ген хуңдун бээр 100 чылдыг белегке дугайында» СЭП ТК-ның доктаалында, ол улуг байырдала белегкедиг бүгү партияның, бүгү улустун херээ кылдыр көрүшкөн ол талазы-биле политиктиг бол-гаш организацык ажылды кал-бартырын бүгү партия органи-зацияларында даскан.

Ону барымдалааш бо док-таалды бистиг районун чурт-таалыг суураарына, брига-да, ферма бурузунге, албан-органналарын танышты-рып сентябрь айда буруну-биле дооскан болгаш ол ху-рааларга беш чылдыг үшкү чылдын ажал-агыл талазы-биле чедикшикниг доозарынчыл талазы-биле хой-хей чаа са-налдар үнгөн. Илангыя «Тор-галыг» совхозу болгаш «Кы-зыл тук» колхозу курунче ээт садарын чыл планын октябрь 1-де ажал куусти-леш, пайдан ажал 148 цент-нери сатканар. Хандагайты суурда Александр Ойдуу мас-терден тулгу септелге учас-тогу сөөлүг үш чылдарда ийи аал ишти чурттаар 18 бажыч-

нарын тулуп, планын ажал кууседип турар. Олар планын-дан ажал район эмнегенинге амбулаторияны, музыка шко-лазын болгаш электростанция-ны бажынын тутканар, ам бо хуңнерде 1969 чылдыг үлүү кылдыр ийи аал ишти чурттаар 2 бажынарнын ту-луун доозар чокшуклаан бол-гаш 25 орунуг ийи калт гос-тинияны тулуп турар. Топ Комитеттин доктаалын таны-жол көргөш коммунист Стан-оолдун бригадасы коммунист куш-ажылды деп ат дээш ажалдап өгөлөөнөр.

Коммунал ажал-агыл кон-торазинин коллективин 10 ай-ларын хүлээлгезин 130 хуу ажал куусеткенер. Районун амдырал хандырылга комби-надинин коллективин база-ла багай эвес көргүзүлгөдү. Илангыя даарынылга цеге эки ажалдап, өскөдөн ылгалдыг болуп, бодунун планын даал-галарын ажал кууседип ту-рар. Орук септелге участогу чыл планын ажал кууседип, бүдүрүлге органиациялары-нын аразында соңгарыштыг тилекчил болган.

Амгы үедө бүгү пропаган-дист болгаш агитатор кадрлар-ын кууш-биле районун ки-жи бурузунге кудумчу, квар-тал, участок, өг-оран ажал-биле Топ Комитеттин доктаалы-нын тандылыгын дооступ ту-рар болгаш ол ажал чоруп ту-

рар үезинде чонун санал-оолдарында болгаш хүлээлге-леринге үндөшкөн бригада-лар, фермалар, колхозтар, сов-хоз болгаш бүдүрүлгө, албан-органналар ажал-биле В. И. Ленинни төрттүнген хуңдун бээр 100 чыл оюнга чедир кылып чорудар хүлээл-гелерин аде көрүп ажалдап кылдыр дооступ, ону бүгү коммунисттерин хураалыга чугаалажып турар. Партия эге органиацияларынын ажалдап кылган кемчелеринге үндөш-лөш нияти кемчегин декабрь айда райкомун ээлчегин пленумуна чугаалажып көр-ү-биле кирип деп турар.

Ленинчи өөрөгтинин масса ортузунга ханыш-биле өөри-нин болгаш пропагандалаа-рын бүгү чурттааш дег, рай-онун партия органиацияла-ры боттарынын идеолотуг ажал-чорудулганын үндөш-тин кылдыр санап турар. По-литиктиг чырылышкыннын ажал-буру ажалында маркс-ист-ленинчи теорияны бол-гаш политиктиг аде школалар-га база бөлүмнөргө В. И. Ленинни допчу наамдарын өөрип талаш-биле ажалды кууштелдирер. Илангыя В. И. Ленинни допчу наамдарын өөрип бөлүмнөргө 3000 ажал кизи хаара туттуган, 75 ки-жи пропагандастан ажалдап турар.

Тематиктиг партия хураалда-

рын дараазында чижек тема-ларга чорударын көргөн. Ам-дыралды Ленинни өзү-биле көөрү; Коммунист алы даа-дырып тур; Ленинге, партияга илеткеп тур бис.

Бүгү партия, комсомол ор-ганналарында партия док-терин тургузуп өгөлөөн. Анаа Ленинни юбилейге уткуштур кылган ажалдарын болгаш ажал-агыл чедикшиктерин бижээп турар.

Ленинчи юбилейге уткуштур

В. И. Ленинни юбилейге тураскааткан ажал хой те-оретиктиг конференцияларын эрттерип көрдүнгөн. 1969 чылдын февралда партия, комсомол активтеринге, «Аны-актарыны коммунисттерге өзү-га кижиздеринин эң чутуга ай-тырылганы» деп темага аалы хире илеткедери болуп. Бо чылдын декабрь партия, сов-ет, ажал-агыл активтеринге: «В. И. Ленинни инициалын со-циалисттик чаруулыгына болгаш коммунисттер тургу-зушкунуна экономиктиг кө-жүлдеринин дугайында», В. И. Ленинни «Совет эрге-чарынын ээлчегин сорулга-лары», «Чарыны канчаар ор-ганналар», «Улуг өгө-лөшкөн» деп ажалдарына

холбашкан беш хире илетке-лери дикнаар. Колхозтарга, совхозга, бүгү албан органиация чедикшиг, клубтарга, библиотекаларга, кызыл-булуңнарга Ленинни комматаларын, бузунарнын, монжатарын дери кылырын бо чылдын декабрь дооступ турар. Ол ышак механика ажалдакчыларга «Ме-дициниин философия үндөш-теринин айтырларынын та-

лазы-биле» деп темага теоре-тиктиг конференцияны беле-гек турар болгаш 1969 чыл-дын май-июнь айларда чер-черде херэженир актив-биле «Амдырал-чурттаалга коммунисттер өзүнчө көжүл-дери», «Амдырал-чурттаалга болгаш өг-бүленин харылаа-зынга күш-ажылы коллек-тивтин салдары» деп конфе-ренцияларын тематикаларын тургузуп, илеткечтерин то-даралар ажалды чорудуп ту-рар.

Масса-политиктиг ажалдар талазы-биле СЭП райкомун илеткечтер бөлүгүнүн ном-чур лекцияларын болгаш илеткечтерин тематиктиг планынын кварталдап кыл-гаш, номчурун органиастап

турар. Политинформаторлар-ын, агитаторларын доктаа-мал ажалдарды школалар кэр-таалдап чорудуп турар. Ажал партиянын болгаш чакыткан ишти, даштыкы политиказы-нын, чутуга болушкуннар дугайында, республиканын, районун партия органиация-ларынын амдыралынын дугайында информацияларын кы-лып берип турар. Көсү агитациянын ажалын экижидер сорулга-биле В. И. Ленинни төрттүнген хуңдун бээр 100 чылдыг белегке тураскааткан ажал хой те-оретиктиг конференцияны беле-гек турар болгаш 1969 чыл-дын май-июнь айларда чер-черде херэженир актив-биле «Амдырал-чурттаалга коммунисттер өзүнчө көжүл-дери», «Амдырал-чурттаалга болгаш өг-бүленин харылаа-зынга күш-ажылы коллек-тивтин салдары» деп конфе-ренцияларын тематикаларын тургузуп, илеткечтерин то-даралар ажалды чорудуп ту-рар.

Масса-политиктиг ажалдар талазы-биле СЭП райкомун илеткечтер бөлүгүнүн ном-чур лекцияларын болгаш илеткечтерин тематиктиг планынын кварталдап кыл-гаш, номчурун органиастап турар. Политинформаторлар-ын, агитаторларын доктаа-мал ажалдарды школалар кэр-таалдап чорудуп турар. Ажал партиянын болгаш чакыткан ишти, даштыкы политиказы-нын, чутуга болушкуннар дугайында, республиканын, районун партия органиация-ларынын амдыралынын дугайында информацияларын кы-лып берип турар. Көсү агитациянын ажалын экижидер сорулга-биле В. И. Ленинни төрттүнген хуңдун бээр 100 чылдыг белегке тураскааткан ажал хой те-оретиктиг конференцияны беле-гек турар болгаш 1969 чыл-дын май-июнь айларда чер-черде херэженир актив-биле «Амдырал-чурттаалга коммунисттер өзүнчө көжүл-дери», «Амдырал-чурттаалга болгаш өг-бүленин харылаа-зынга күш-ажылы коллек-тивтин салдары» деп конфе-ренцияларын тематикаларын тургузуп, илеткечтерин то-даралар ажалды чорудуп ту-рар.

га белегке районда хайныш-кынны-биле өгөлөөн. «Комму-низмче орук» колхозтун, бот-тынгыр уран чуту коллек-тивинин киржикчилери куру-не шанылыгы лауреады С. К. Токанов «Денгир-оол» деп шизин Ленинни юбилейге уткуштур белегке районун ажалды чоннарына 13 улаа ойнааш, ам Чөөн-Хемчик, Ба-рыш-Хемчик болгаш Бай-Тай-га районнарын ажалды чон-нарына бараалгадып чоруп турарлар.

Совет улустун мурунда ту-руп турар ажал-агыл болгаш култура тургузушкунун канчаар-даа аажок улуг план-нарын боттарынынче ки-чээлгенин күштелдирер — В. И. Ленинни төрттүнген хуңдун бээр 100 чыл болу-рун демгелдеринин эң акы аргасы болуп деп СЭП ТК-нын доктаалында онзаап айттыганы.

Бистин баштыкчылыгыг болгаш башкычынын чатыла-рын кууседир, оң төрттүн-ген хуңдун бээр 100 чыл болурун төлөтүп уткуштур дээш база улус ажал-агылын кө-жүлдерин беш чыл планын болгаш СЭП ТК-нын октябрь (1968 чыл) Пленумун шийтирлерин чедикшиктер кууседир дээш хой-хей үзөт-пүр булурулгелерин, тулгу болгаш транспорт органиация-ларынын, колхозтарын база совхозтарын инициативанын деткивилаан, районун ажал-чы чоннары 1968 чылды че-дикшиктерин доозар болгаш

Н. ШУЛУУ,
СЭП Өвүр райкомунун бирги секретары.

1969 чылда ниятинин малы-нын бажын өстүреринин пла-нын куусетпешкан, курунче 1470 тонна ээти, 188 тонна дуку болгаш 1500 центнер сүтү хуусаа бетинде сазар кол сорулганы салган.

Бо чик ажал улуг сорулга ала-чыкар куусетпеш бербес, алаа дык улуг органиация ажалар негетинин турарын бис эки билер бис. Илчангаш партиянык бүгү органиация болгаш политиктиг ажалын баштыкчынын 100 чыл оюнга тураскааткан бүгү кемчелер-ин кууседирлер угландырар апар. Районун көдээ ажал-агылын, ылангыя мал ажалын көжүлдеринин талазы-биле ажалдаа ам-даа улуг чет-пестер бар болгаш чедир кыл-дынмаан ажалдар хой дээрин шүтүмүлгөч өзү-биле көрүп турар бис. Бо талазы-биле ха-ны анализти кылып, четпес-терин чылдаганынын иле-редип, ону дериинин оруктары айтыр, ажалдагынын турар курауларын буруну-биле ажалдаа дээш ажалдаа-рын негетинин турар. Илчан-гаш бо талазы-биле айтыртын бо чылдын декабрь айда болуп СЭП райкомунун ээл-чегин пленумуна чугаала-жып көр. Кол чурар план-кемчелерин чүгө ажал-дап кылыштарында эвес, оң кууселдегине доктаамал ха-налданы тургузуп, органиастап ажал-биле бижылганы болуп.

Н. ШУЛУУ,
СЭП Өвүр райкомунун бирги секретары.

Чогуур деңнелче

Барыш-Хемчик районда хе-регекчилер ниятилерин баштаар черинин чанында пар-тия эге органиациянын өт-чөт-сонгулалыг хураалы ча-мыс денелге эркен. Ол дуга-йын партбюро секретары эш Иконикотун чээрби миунта иштинде кылган кандыг-даа анализ чок илеткели болгаш коммунисттер өтчөтүг илет-кели чугаалажып талазы-биле илеткелиг эвес болганы херечилеп турар.

Илеткедиг эречгейи хураал-дын дайынчы эртеринге шап-тык болган, Партбюрунун, оң кежигүнеринин партияни-органналарын болгаш партия-жол-политиктиг ажалды кол-лектив иштинге канчаар чорудуп, райпо баштаар черинин ажал-чорудулганын канчаар дузалажып келгенин, профави-лел, комсомол органиацияла-рында удурулганын канчаар боттандырып келгенин дээр илеткеге чугаалажыпмаан. Оң хараазы-биле хураал дар-газы:

— Кым бир дугаарында са-нал бээрли, ол кижинин ша-гы хой болуп—деп, чугаала-рга-даа коммунисттер көп-ботта-рынча көрүп каап олурар болганнар,

Хураал даргазынын катап-катап чанын дилеп, харын-даа оонар чыгып кызыдып турганынын түнелинде өзү барымдалаан хевиринин чам-дык саналдар болган. Оларын өзүлгөр алгыра, эң-не четпес чүе коммунисттер партияни даалганы куусетпеш, хой-ни-ти ажалында кижилеге чогу болган. Профавилел, комсомол органиацияларын, херэженир чөвүлели, эш-хуузуңу суу ажал чорутпанын келгенин. Хуңдүүл, көргүзүп самбыра-лары деритинмей турган, ха-на солунун чүгө байырла-лар таварыштыр дөңүп үн-дүрүлгөн турган.

Коллективте улуг автопарк бар-даа болза оң ажалы кош-как. Магазиннерге, столовая-га үлөтүр болгаш аш-чем

бараанын чедирери үзүк-телип турган.

Райпо баштаар черинин удурутуучулары эштер Елисеев беле Шойлаа олар ажалды эш органиастап шыдавай келгенин хураал демгелдеш.

Оң ишай партияни хураа-ленин өстүреринге кичээлгөй салдырмай келгенин, ылчан-гаш өтчөтүг үенин дүргүзүп-да чүгө чангыс кижини пар-тия кежигүнеринге кандидата хүлээп алганын партбюрунун четпес ажалы деп хураал дем-гелдеш.

Райпо коллективинде куш-ажылдын сагыла-чуруму кош-как. Оң кол чылдаганы бол-за партия, профавилел, комсо-мол органиацияларын полит-массалыг болгаш кизи-зидилге ажалынын кулу ден-нелдинден болган. Арагалар,

ажыл шагы үзөр чорук ам-даа хой.

Өртөктиг чутулдерин хары-лап турар кижилер-биле ажал чорутпанын турарын хараа-зы-биле кооперациянын хе-регенин самчылар чорук эркен чылгындан көрү-дөн. Силкада ажалдап тур-ган арагыч Панигина чаа-саан белин 15 му рублунин самчыгалын кылган.

Өтчөт-сонгулалыг хураалга партия райкомунун ажалда-кчылары олуршкан болгаш ху-раалын ажалын шуудалып чо-рударына, чогуур доктаалды хүлээп алгырага дузалаан.

Райпо коллективинде эркен өтчөт-сонгулалыг хураалын чамыс денелгеге болганы пар-тия райком хураалдарын идейлиг болгаш органиастап денелдин бидеринге кичээл-гейин күштелдирерин негеп турар.

Т. ТАЛГАНЧИ,
бистик көрр.

Печка кылдырып бээрин колхозтун баштаар черинден кач убаа келет турган. Ичкээл-даа ол тереп бүтпээ. Хар-иш бо чылдыг күзүндө малчынарнын негелдеси хандыр-тыгандар. Печка кылдыр мастер А. Сундуй колхоз төмөнкү ажалдаары-биле Шааан-Аржаан чедип келген. Ол мыда өскө ажал кылдып турар-даа, малчынарнын дилээп өзү-лгөр жостуг үелеринде, ылангыя баштаар хуңнерде 8 ки-лометр черде фермага көзү турган, 11 бажына печкаларын кылды берген. Малчынар аңаа улау-биле өөрүп четпеген. Ам ферманын бажынары шүтү печкалар, малчынар курас ыш дилеп тайгаче үнөс апарган.

К. ЛАА-СЮРЮН.

ТЕМАТИКТИГ КЕЖЭЭ

Улуг-Хем районун Арыт-Бажы суурда херэженир чо-вүлелинин инициатива-биле «Кымнар саялар адалар» деп тематиктиг дышталыга ке-жээни эркен. Кежээни про-грамманын солун. Аңаа башкы-лар Александр Серен биле Надежда Норжуммаа олар сол-лун илеткедери кылган. Бирги илеткели суурда сес чыл школанын 7—8 клас-сарынын өөреникчилеринин «Маян ачам» деп темага ты-ва дылга бижан чогадылганын тодарай чижестерин ал-ганы онзагай. А ийигизин улуг баштыкчылар Маркс, Энгельс, Ленинни болгаш өскө-дө адалдыг кижилерин өг-бүлелеринден илеткелине чи-жестер алгылаан.

Суббота кежээинде клубтун олуругу адалар болгаш не-лер-биле шыгыр болган. Пре-зидиумда хуңдуг адалар. Чылгачан чон илеткедери, чугааларын сонугураалы-биле дыштал олурганнар. Дараазында илеткедериин угла-нышкынны-биле ала-иелер са-нал-оонаын бергенер. Илан-гыя механикатор Монгуш-оол Чүлүм-оол, Тумат Ак-көктүг саналарын чылгачан үнө-лөш.

Клубтун ханаларында «Хе-рэженирнин үнү» деп хана солун биле «Уругларын үнү» деп хана солун дышталып келгенин инициатива хараа-ларга туткан турган. «Херэ-женирнин үнү» ала дуга-йында материалдар, а үшкү көзөңдөгө «Мындылар тур-базин!» деп килеңгезин үн-биле арагыч, чалга, мангыс-талчак адаларын чуруп шү-гүмчүлөп, сойлааларын чоң со-нуурган. «Уругларын үнү» деп уругларын «Маян ачам» деп бижилгезин чогадылганын адаларга бараалгаткан.

Бо дышталыга кежээинде чугаа талашаашкын-биле кы-зыгарлаткычмааннар. Хол-шылдарга эр улус, а шашике херэженир маргалдажып, ойнааннар. Түнелдинде хол-шылырага бирги черин хову

бригаданын үчүтүгүн Көз-оол Донаушай, ийги черин тракторист Майдына Намд-оол чаалап алганнар. Херэ-женирден шагине улуг на-зылыг убаа Хунажык Чолдак болурун үелерин-даа, анык кыстарын-даа ажал тилдеш, бирги черин чаалап алган, а анык ие Орус-оол Дадар ий-ги черин бөлөш.

Көдээ чоңга дышталыга кежээин солун кылдыр эрти-ринге херэженир чөвүлелин кежигүнери эштер На-дежда Норжуммаа, Балчыр Борбак, Александр Серен, Монгуш Косеке, Кара-кыс Ден-гир-оол, Ириша Оюн болгаш Наталья Комбу олар эвеш эвес улуг-хуузу киргенер. Хе-рэженир чөвүлелинин ини-

ициатива-биле моон сонгаар-даа солун, ажалыг дышталыга кежээлери болгаш дис-путтар эрткизери планда көр-дүнгөн. Чижээлгө, «Кыс-тың арш-нууру», «Унелит кырган-аваалар» дээш оон-даа өскө тематиктиг кежээлдер бар. Ам удаас Арыт-Бажы суур-нун ажал-ишчин чоңунун ки-чээлгегине агитбригадаларын уран чуту көрүлдеш өгө-лөш лекция, беседа тускай план өзүлгөр чоруттунар.

В. И. Ленинни төрттүнген-ниден бээр 100 чыл болуп оюнга төлөтүп ужуражыр дээш суурда херэженир чо-вүлели (даргазы Александр Серен) кызымасын ажалдап турар. С. АЛДЫН-ООЛ.

Тес-Хем районун «Чодураа» колхозунун коммунист Чоо-ду Хылбай-оол бригадирлээн ишек ферманын малчына-ры кышталарында жөжүп четкен. Ферманын нүзү шүтү 14 кодала, оларын сес тоорук инектер. Малчынар кыштал-лашына өдөк кыштал эки белектеш.

Коданарда мал чедикшиг чедирлээн уругчулар, ам-дынмында 200 тонна сизген, 2 тонна булчу-буру болгаш 40 тонна саванын апарып дүжүргөн. Колхоз саванын Танды районун колхоз, совхозтарында чугаалажып алган сөөр-түг эгелээр.

Колхозтун Хараал-Тей ферманын кадарчыны Чооду Бат-кар, салгычтар Чейел Баткар, Махмыр Нурсат, Батаа ажалканы Оюн Эртин олар кышын өдө малдын продук-тулуун кудулатпаш дээш шудургу ажалдап турарлар.

ШУДУРГУ ИШТЕ

СЭБЯН-ЮЕЛЬ, СУУР.

(Якут АССР). Биезде Афони Кейметновтун дүш бооп туу-менди үнгөп чери бар. Яким эмен Кейметновтун эңир-гей Верхоин тайгынага ко-жуп чоруп турган, хой уруг-дарыгыл өг-бүлени кара оспа хамчынын аймылыга тавар-ышкан. Сес харлыг Афони чааскан дигир артын калган. Ону эш тайга ээминге душ бооп таваржып келген аңчы-лар тып алган.

Оол көңүч аңчы кылдыр өзүп келген. Афанын чоорту өг-бүлелиг апарган—конку амдыралдыг бир кижиниң уруу-биле өгөлөнүп алган. Анык өг-бүлө ол чериниң эш-тежизегине, оон соонда ко-лоока кирип алган. Кеймет-новтарын өг-бүленин тос уруг турттугунен. Афанын Инокентьевич биле Елизавета Дмитриевна оозары бле уругтарына боттарынын аар-берге чалын намынын чурттап эртеннин уругчу чугаалап берип, өөренир деп чачып чо-раан. Ам үе-шак ылдыг эвес аварган, баар оруттарынар шүтү каалааш ажал-тыр. Ак сеткилдиг, ажал-ишке-ле ынак чоруунар, а Совет эрге-чарыга салерге дузалаар деп сургаар.

Кейметновтарын күзөлдө-ри оларын боттарына кө-зүлдүр боттаткан. Тос уругу-нун шүтүгү дээр ийишке ортук эртенгеп болган. Ол өг-бүлени баштайгы эңчи-лер, башкылар болган өскө-

даа тускай эртемпагар тыш-тын үнгөн.

Улуг огу Якутскийн баш-кы институту дооскан, ко-лоо даргалап, совхозка сал-быр эргелекчилеп чороан, ам ийи ажал-агылында ажал-дап турар. Василин Лени-градтын башкы институту дипломун дооскан, башкы-лап үр үе дүргүзүлдө школа директорлуп келген, а чооста директорлуп харысала-ча партиянын харысала-жы ажалыга депштитерин. Пётру—Якутск университетин дооскан — бодунун «Киров-ский» совхозунун кол мал эм-чизи.

Кейметновтарын уругла-ры Варвара — фельдшер, Ан-на — башкы, Христина—уруг-лар сакын эргелекчил, Та-мара — школа намын чет-поз уругтар кижизидикчил, Елизавета — көдээ библиоте-ка эргелекчил. Кеймер кыз Анастасия Якутск универси-тетинин сөөлү куруунда өөренип турар болгаш тогу башкымы болуп.

Укен чылдарда Кеймет-новтарын чыгыс чадыры турган Сэбян-Юель дөң чер-де ам сайгалыгы болгаш амдырал-чурттаалга ажал-дар электродергерлерин, ра-диоууг, дорт-сес калт бажык-нарыг, чараш суур тургу-сунган. Чооку үеде бажык-нарыг газ плиталары бар апар, а бүгү суур топ чак-тыг одалгалыг болган турар.

Д. БУБАКИП.

ХАЙНЫККАН АЖЫЛ

РЕПОРТАЖ

«Беш чылдыг онзагазын 1970 чылдын ноябрь 7-де куу-седип!» дээш кыйгыры Кур чер суурунун алдын талазын-да МТМ-нин кырында ыра-тан-ла тола көстүп, ишчилерин куш-ажылчы демиселче со-рук кирип турар. Декабрын баштайгы хуңнеринин бирээ-зинин эртенинде МТМ-ге ажал-иш хайныккан өгөлөөн.

Машина-трактор мастерскаа-зынын эргелекчи кол киче-нерин хүлээлгезин кууседип турар Василий Егоревич Пур-кин цехтерде септекчилерин ажалын башкарып чоруп тур-ган. № 9 «ДТ-54» тракторну өтпөп кылган септекчилерин чанынга чед бердил.

— Совхозта ниятиз-биле 160 хире тракторлар бар. Ол иштинден эвеш-ле трактор үндүр бижиттирер боор. Тра-кторлар болгаш көдээ ажал-

агыл машиналарын септел-гезин 1969 чылдын март 20-де доозарын хүлээлгезин. СЭП ТК-нын октябрь Пленумунун шийтирлерин танышкан ху-раалынык септелгенин тем-пизин дүргөдериин, шынарын экижидерин, септелгенин хуу-саазын оон-даа кызыларын шийтирлээн бис—деп, ком-мунист Ооржак Чамырыкпай чугаалай-дыр.

Септелгени шынарлыг болгаш дүргөн чорударына чамдык саадылгалар база тургулаар. Бир тракторнун септелгезин үш конукта дооза-ры көрдүнгөн болза-даа, чам-дык артык кезектер чок болу мөңүнден саадап турар—деп, оң эки чугага кириш-пишаан, тракторнун илчирбе дугуун кожуп тур.

Мотор пегинде элээн каш

Баштайгы шийтпир

Москвага улусчу универ-ситеттерин Топ Чөвүлелин баштайгы хура-лы болган. Улусчу универси-теттерин удурут талазы-биле күрүлгени болгаш хой-ни-тин органиацияларынын ажал-чорудулганын таныш-тыр башкаар, оларын өөри-дилге-кижизидилге ажалын экижидер, оларын ажал-чо-рудулганын хой-ни-тин ажалын чорударын чуру-му өзүлгөр экижидер дээш ол чөвүлелди тургускаан.

Хураал Чөвүлелин дарга-зы, академик И. И. Артоболов-ский «Улусчу университеттер-нин ажалын экижидер дуга-йы болгаш Улусчу универси-теттерин Топ Чөвүлелин сорулга-лары» деп илеткеп кылган. Марксизм-ленинизм-ин пропагандалаарын чугу-ла хевирлерин бирээш улусчу университеттер болуп деп сагааш, партия оларже улуг кичээлгөй салып турар. 1968 чылдын октябрь 8-те СЭП ТК-нын үндүргөн док-таалы хой-ни-тинин ол өөри-дилге чедиринин ажал-чо-рудулганын чаа үе-чада болган деп, ол демгелдеш.

Баштайгы хураалга улусчу университеттерин хой-ни-ти чөвүлелдерин дугайында дүрүм бадмалыгынган. Ийдиг чөвүлелдер эвилелденчел бол-гаш автономтук республика-ларда, крайларда, областларда, хоорайларда, райондарга тур-густунуп турар. Министе-рстволарга, ведомстволарга болгаш хой-ни-тинин органи-зацияларында улусчу универ-ситеттерге дузалаарын чө-вүлелдери ажалдаар.

Топ Чөвүлел В. И. Ленин-ниң төрттүнген хуңдун

Төрөөн колхоздунуң менээ оонашкан ажил-ижиң дүргөнө кылыспыза, оң ажил-агыйын улам сайырлардыҥа үлүг-хууму кирипсизде деп дүвүрөң. Сагып-сезгилди хайгып чоруту кижилерниң бирээниң Бузур-оол Дымдыл киирпай болур. Оңуруң «Кылаа туку» колхозуна Б. Дымдыл машинаның рулун туткандан берг элээн каш чыдар эрте берер.

Сагынып калыр-берт, ыраак-чоок оруктарыңа болгаш өскө-лаа черлерге Дымдылдың машинаны урелген, анда дуулажыр деп дүвүрөң, андуруң турган таварыңа кым-лаа дымлааган. «Эргелиң ээниң мунган адынын дүгү силит болур» деп, шаңда-чон чуткажыңар чүе болгаш. Ам чылаачың мунгар «адым» кан демирден бүтөс даа, ол анда камыңг эвес,

Оларга чоргаарланыр

мергежлал чамыс, алыс болу чапта болур болза, үр элестинмес, дораан урелер болгаш харын-даа амыгзалдан үнеринге чедер.

Бо чылаачыны коорге, машиназын бо-ла аптаан чүгээп, ээриндерин дымзыткан, үзеп чагган, кынап көргөсүр турар. Ол өскө эш-өөрүнө бо-ла дуулажы берген чорутуру. Колхозтун деңсээрине дашкаар ырак черлерге команировкалаар чылаачыларын аразына Дымдыл бо-ла кирген турар, азы чамалы халтар.

Б. Дымдыл ГАЗ-51 маркалыг чүе машинаын эдилеп турар. Ол чүс муң километр амыг орукту капитал септеге чокка эрткен. Сагынып калыр-берт, хал-даштыг оруктарына камдыг берелерге таварышпас дээрли. Белең-селең кижя машина чоруда албас оруктар бар. Моон ап коорге, чылаачың бо көргүзү белең эвес түңсөлдүр.

Техниканы карап оту дег камыңг эдилеп, бедик көргүзүп кесип ал турар киялаарга колхозчулар чоргаарланыр. Б. Дымдыл ышкан кийиминиң радиопро-

дуктору сымарып чутгаалар апарган. Оларын үш хардыг оту тура: — Ачай, радиовустун боску аарып турар-дыр, эири мен ышкан айналай берген боор. Эчнече телефоннап көрөм, дүргөн экиртип катаным. мен уругалар солун дамчытта дымдайын — диген.

— Мыан-ла телефоннаар мен, уруу. Анда эчти эвес, радио эчмизи келир — деп, ачазы чутаалаан.

— Радио эчмизи калдыг болур чүе, ачай?

— Аан келирге көрө бээр сен—дээр, уруу чүну-даа ыттайбайн, боланып туруп калган.

Ачазы бажыныңа кирип олурда-ла, радиовустун аажок ыттык чутаалап турары дымдайын. Уруу анда уткуй маңнап келген.

— Радио эчмизи чоруду, ол ача эчти ышкан ак халат-даа кетпес, дымнааар чүе-даа бир аны. Радиога эм-даа бербей, сыктарга-даа, дораан-на эмен каапты, ачай — диген, таңчылай каапкан.

Кының чоранын, сымарып турган радиопро-

дуктору сымарып чутгаалар апарган. Оларын үш хардыг оту тура:

— Ачай, радиовустун боску аарып турар-дыр, эири мен ышкан айналай берген боор. Эчнече телефоннап көрөм, дүргөн экиртип катаным. мен уругалар солун дамчытта дымдайын — диген.

— Мыан-ла телефоннаар мен, уруу. Анда эчти эвес, радио эчмизи келир — деп, ачазы чутаалаан.

— Радио эчмизи калдыг болур чүе, ачай?

— Аан келирге көрө бээр сен—дээр, уруу чүну-даа ыттайбайн, боланып туруп калган.

Ачазы бажыныңа кирип олурда-ла, радиовустун аажок ыттык чутаалап турары дымдайын. Уруу анда уткуй маңнап келген.

— Радио эчмизи чоруду, ол ача эчти ышкан ак халат-даа кетпес, дымнааар чүе-даа бир аны. Радиога эм-даа бербей, сыктарга-даа, дораан-на эмен каапты, ачай — диген, таңчылай каапкан.

Кының чоранын, сымарып турган радиопро-

Радионун „эмчизи“

Аракчаевич Доржу. Ол, чурттага бажыныңа алаан, организация черлеринге чедер берген, радиопро-дуктору чүе сымарып турарын азы шуут ыттайгазын чылааган дилеп тышкаш, дораан-на кылып каар, өөрүп четтириниң кинини чыгып сестерин дымнаар.

Н. А. Доржу 1932 чылда шеригден халашкан, Кызылдың радио-харылаа белдиринге амыгзал кирген. 1963 чылда Новосибирскиге радио-

чагыны денлинедир ситгип, ону ужур шаптарын ышкан, ындыг бергелерге Николай Аракчаевич база-ла таваржып турган. Ынчалза-даа солдаттын кезде-де солдат болуу ышкан, ол чонунга, күрүнезинге болуңу үлүг-хуу-зун кирип чорутуру, төлөнтү коммунист болуп хевээр арткан.

Аза-чурттуң дайының үеинде ышмак мергежилди харылаачылар-биле Тываның кожуннарының төптөринде

заачы шөйлүп чоруткан чагыларын азын эдилеп, урелген шуутуң дилеп чоруп орган. Алар-Таш артының Чөөн-Хем-чикке доңгайып баткан талазын урелген шуутуң тып алган. Ынчап турда эмен ко-найындар шимээрден, хал-даа келген. Удаанда шуурган мырнай денлеп, дүвүлүг хат арынны аарышкылыг кылдыр хеме хал, тынышты харлык-тыр шаап ателген. Чагыда баглан каан азы үе соп алгы дег теширжи берген. Ажыл ам-даа дооуулаан, ону чүте кызыл хол-биле кылдыр, оон башка алгы хол-хал туттуна. Ынчап көргө доңган холлар туттунастап турган. Канчап-даа турган урелген черин тулуштуруп кылырын шимтирлеп алган. Холлар, арын-баш үжүтүзе дээр турган, урелген черин тулуштуруп алган.

Айттанган, орукту кулу башкаган. Шуурган намдар туржук, харын улам-на кор-

Очерк

«Ой!» дигеш, кускайлапкан. Чүте оруктан чайлай бастаган, шуут алган. Астыл чорая сумказындал солун унтуп алгаш, ону ора тырткан, от шап, кыныскап өткөпкан. Бөрү ам-на көзүлөй берган.

Айттын маңы-биле халдып ынай болган, үргүлчү-ле соо-че даа көрүп чораян. Азы ба-за катан тура дүшкен. Бөрү мурунла бо турган, демги солунунун чартыныга баа-лаз от шапкан, мурунуче чал-быштандыр өткөпкан. Бөрү оруктан биче ырадыр шоп-каш, туруп алган. Эзентилерин кыгырдыр кыккаш, кускайлапкан. Дүжүнда беле леин аал көргөниң са-тып келген, олче утгалкан. Бөрү оон соондан бараадажып кылаштан чоруп-ла орган. Сумказында бар саазынарың шуутуң өрттөшкөн. Удаанда аалдың өзөгүнө чок-шупал келгени билдинип, ыт-тар эөре берген, ам-на сагыш ажалан.

Чадаанага амылаанын соонда Бай-Тайга районун электри-харылаа белдириниң эргелекчилерге, оон соонда ол-ла районга техниктиг электри-харылаа начальни-гине амылаан чораян. Оон Кызылга амылаары-биле эк-келген.

Николай Аракчаевич Доржу 32 чылдың дүргүзүңа харылаа шуутуңа амылаан келген, чече кинини радио хевээрден өөртөткөн дээр. Олар хоочун харылаачы бажы-зынга өөрүп четтиргенин иле-релип, ону уттайн чорутулар.

Кызылдың радио-харылаа белдириниң коллективин хоочун коммунист, үр чыл дүргүзүңа харылаа шуутуңа амылаан келгени Николай Аракчаевич аажок хүндүлөтүр. Байыр-лааар уткан хурааларга мак-ташкынын, чыгып-чычмак сестерин оң адина алап, шаңдал-макталарын бо-ла тыпкан берген турар.

Бешки Разадтың радио ме-ханиги Н. А. Доржу чоңунга, күрүнегине амыктыг, эни-чагай хектерини шылаар-ла шаа-биле хойну кылырын кү-зөп-болуп, ындыг орууга-ла чурттап, амылаан чоруту.

Толуш Кызыл-Оол. ЧУРУНТА: хоочун хары-лаачы, коммунист Н. А. Доржу амыл үеинде.

Авторунуң фотоу.

телеграфистерниң куруун дооскаш, радио-харылаа та-лазы-биле тускай эртемни че-дип алгаш, радионун «суда-лы» тулуп дымнааар, оон «чүрүени» согарын шийчир, ону чутаалаар кылдыр алба-даштар тускай эртемниг кижя болу берген. Оон бээр ам 32 чыл болган. Ынча чылдың дүргүзүңа оон эртен оруу каш-каш хемини, тайга-сын-нарын, артарын, хову-шөл-дери ажыр-кежир шуукчу алгаш чоруткан чагыларда шөйгөн, дун-хун чокка шим-ээрден турар чинге демирлер ышкан узуң. Көргөч чок, ка-ра-сагыштыг хат келгеш, ка-ры-даа кем-буруу чок турган

радио белдирлерин быжыла-ары чутула болу берген. Ын-чангап ону 1941 чылда Ын-чанга, радио белдириниң техник-харылаачымы кылдыр чоруткан. Анда алды чыл дү-ргүзүңа шеригиң өзү-биле амылаан келгеш, бүгү-ле даалгалары ак сеткилди-биле күөсөдүп келген.

Чадаана биле Чаа-Хөл а-разының Чөөн-Хемчикке тала-зында деңсээрде харылаа шууту урелгенин медээни келген. Ону калды-даа оза-лаашкын чокка кылырынниң дайынын даалгалы Николай Доржуа оонашкан.

Кыштын чыккылаа сооту. Каранты дун. Астыг хары-

гунчуг кылдыр улау, харны черден кам-хайыра чокка шир-би шаапкан, агаарже доо-ла-ур чажып турган. Борбак дашчыгаштар, сайлыг довуар арынны аарышкылыг кылдыр сога кагылаштар.

Бора-Булак ховузуңун ба-жыңа кирип олурда, азы бу-рунгаар көрүпкөш, кулактар кыскаш, дөрт даванын черге быжыгандыр баскаш турупкан. Кымыч-биле ко-лаалыңче катарга-даа доо-вас. Хаарыкташ, холу-биле чер теспекен. Мурунуче кө-ргө, дүвүлүг шуурган өттүр көк оттар каш-ла базым черде кестүп турган. Бөрү, мырнай олче халып келиринге белең.

Кичээнгеи—четпестерни чайладырыңче

Ажыл-ишчилерниң ортуңу-да социалист чарыштын калбарганы, коммунист күш-ажыл дөш идеяниң кө-дүрүлгөни үр-түңнөйдү болуп турар. Мылгыт Шың-Бажы сүт-баран ферманын кол-лективни мурунчак болган, мы-ла саанчылдар Т. Кара-Сал, К. Хоомуш алаан аайы-биле 1672-1804 кү сүтү чылдың он айларында инек бүрүзүңден сагган.

1968 — 1969 чылдарың кыжыныла малын кем-суу-рун магадлап белеткериңче партия органдары кичээң-партия күштөлдүргөн. Ам 2760 тонна ситен, 4500 тонна си-лос, 400 ажы тонна мал че-тен тараа, 2680 тонна саан малчынарың кыштагыларында дүшкен.

Мылгыт-даа болза партия-ниң организастыг амылаа ула-г чептер бар. Совхоз хой ажалыңче улаанышкының-даа болза, оон баш санын ө-түрөткөни планы күөсөткөн-майып турар. Чүс төрүр хойга оонаштыр алдынган хураган эвөөш. Чижээ, коммунист К. Шадиг биле М. Удур-оол алаан аайы-биле 44—56 ху-рагыны камгалап ач, чүте 1,2-1,3 кү дүтү кыраган.

Хой малың өлүр чоруту хой. Бо чылдың он айларында өл-гөн хойнуң саны 1110 баш четкен.

Экономиктиг айттырлар база-ла коммунистниң шү-гүмчүлелди саналарыңа ко-дуратун үнүп турган. Цент-нер дүктү бүдүрөңгө 290 рубль планнаттыганын болза, ол 354 рубль четкен, а цент-нер тарааның бот-үзөңи 5 рубль 42 коопектиң орунуга 13 рубль 02 коопек болган. Моон солгаар партокм эконо-миктиг айттырларын кичээң-ге алырың коммунист са-налларыңа чутаалааннар.

Оон мыай хой-ниңи органи-зацияларың амылаана ула-г четпестер бар. Оон харыла-биле партияны, күрүнеңи сагыла-чуртун үрээр, амыла-шты уээр, арагалар чорук ам-даа хой.

Коммунистниң саналда-рыңа үндилең доктаал хү-дөө алдынган.

Хурал соонда партиярунун органиастыг хурагыңа эш К. Б. Кулар партокм секре-тарыңа катан солгуткан.

С. ШАГЖЫ.

ПАРЛАЛГА ЧАГЫДЫЛГАЗЫ

Бо чылдың сентябрь айда Тываның көдө ажил-агый дүргүлгө станциянда парт-ком солуннар болгаш журнал-дар чыгар хой-ниңи тар-дыкчыларың хурамын чыла-дырган. Эртен чыын дүр-жүлгө станциянда парлаалга чагыдылазы органиастыг эртен. Муң чурттагыча оонаштыр-ла 600 экземпляр солуннары болгаш журнал-дарың чыгыткан.

Парлаалга чагыдылазын комсомолчу Галина Бороздина, коммунист Елена Половинко болгаш өскө-лаа эки ор-ганиастааннар. Бо чылын чур-такчы чоңун саны элээн өскө-он, оон барымдаалаш, парт-ком тус-түс участоктарың харылаар парлаалганын хой-ниңи тардыкчыларыңа кижя бүрүзү 100-тен эвөөш эвес экземпляр солун, журнал-дарың чыгыткан.

Станциянын сүт-баран бо-гаш хой фермаларында, авто-

паркта, тулугуларда эң дээр тардыкчыларың, быжы-лаан. Олар почта салбырыңа чогуру квантичаны алгаш, амылаан эртен. Станциянын эртен амылаачыларың болгаш алаан-казакчыларың ортуңуңа чагыдыла чорудуп турар Вера Пиманова 125 эк-земпляр солун, журналды ча-гыткан. Елена Половинконуң харылап турар участогунуң чурттагычары өг-бүлө бүрү-зүңе оонаштыр 4-тен 8 че-дир чагыдылганы кылган. Бо дээрге багаш эвес көргүзүг.

Ыраккы кыштарда мал-чынаар ортуңуңа чагыдыла чорудуп турар тардыкчы Ми-хай Белозеров, Халың фер-мада Саара Байлаң-оол, Со-новка ортукм школында Янина Селигеева планда көрүңгениң ажыр 75—75 экземпляр солун, журнал-дарың чыгыттырмаш мурунчылдар болганнар.

Ынчалза-даа парлаалга ча-гы-

дылазы бүгү участоктарда бир дески болбайн турар. Ав-топарк амылаачыларың ортуңуңа чагыдыла чорудар тардыкчы комсомолчу Петр Лабутин чайым чок деп чы-дагаанааш чагыдылганы ба-гай органиастаан. Херек кы-рында автопаркта 80 ажыг кижя амылап турар болгон. Ол ышкан Вера Жульмина, коммунист Павел Санников, Мандай Оюн, М. Мамбой-оол олар парлаалга чагыдылганы чорудар талазы-биле партокм-нун даалгалын багыт күөсөт-көпкөн. Харын-даа оларның чамдыктары өскө бижидикчи-лерден дора болуп, солун, журналдарың эвөөшти чагыт-кан.

Оон-биле кады «Союзпечать-тың» Бай-Хаак салбырың багыт амылап турарын дем-гелээр херек. Эртен чылын ук салбыр чоңун чыгыткан солун, журналдарың ула-г озадаашкын-биле чорудуп турган. Чамдык чагылгалар ийи-үш ай болгаш чагытчы-ларга челип турган таварыт-лар бар. Чамдык эки амылап турар тардыкчыларга мак-тал-шандалың бешин тыгы-лаан болгаш. Ындыг таварыт-галары бо чылын болдура-зын чоңун негеп турары че-де чөптүг.

Н. АФОНИН.

Чагаалардан одуруглар

Улау-Хем районунуң «Улау-Хем» совхозунуң № 2 салбыры-нын төвү Адыш-Шынаа суурнуң чурттагычарың чыгыт-кан солуннары, журналдары 2 небелда чүе чыгыс ка-тап кезип турар. Почтаның озадап кезип турарын чыда-лаан транспорт чогуна шамап каар, а кичаарга авто-бус бо аразында үрүкчү чоруп турар, черге арыжылаа уурабас. Чагыдылазы чогуру ой-шаада чедириниң кан-ды-даа аржалары бар.

А. МАЧЫЛА.

Чодураа суурнуң чурттагычары чыгыткан солуннар, журналдарын четке алабайн турар. Ында почтаның комсомол-чу Рах Дууэр-Серең амылаңа харыскага чокталып, чам-дыкта өөрөңкчи уругалардан солуннарың бердиринтерге чи-де бээр таварылаар турган.

Парлаалга тардыкчыларыңа мында четпестер турда мыда харылаа салбырың эргелекчи А. Базыр-Сайы канды-даа хемчө алабайн турар.

М. ДАЖЫРКАП. Улау-Хем район.

Экономика темазыңа

СССР-ге бүдүрүкчү күштер-ни дүргөн хөгжүдериң бол-гаш чөп сайгара тургуза-рың аргалары — Улау Ок-тибрың эң чутула чаалап алышкынырың бирээни. Бо аргалар бүдүрүкчү күштер-ни сайгара тургузаар талазы-биле Б. И. Ленинниң айтканы чүдүдери болгаш Коммунист-тик партияның национал-по-литиказың боттанышкыны-ны боттарыңа дүштүргөн. Совет Эвилелдең бүдүрүкчү күштерин дүргөн хөгжүдериң болгаш чөп сайгара тур-гузаарың өртемге үндөлөгөн-тигген чыгыс аяк система-зын чыгыттып чокка ботта-дырмаш турар.

Улау ажил-агыйн чурт-деңсээрде план баугаар сай-гара тургузаар чурттуң эконо-мика хөгжүдериң дүргөн темпелерин хандырыңа чуту-даа ролю ойноп келген. Бүдүрүкчү күштерни геогра-фия талазы-биле чөп сайгара тургузаары баш бурунчу-кунуң бүдүрүлгөлерин бүгү үс-чадаларыңа ынталык күш-аылын чүте камнап алырыңа эвес, харын база кымдыг-кымыгар деңсээр-леринг экономикалык көдүр-өңгө, боту чурттуң ажил-агыйн хөгжүдериң темпелерин дүргөдөргө дуулаан турар. Бүдүрүкчү күштерни социалист сайгара тургуза-рың кол принциптерин бо-ла, тус-түс районнарың бой-дус болгаш экономика тала-зы-биле оонаштыр чүдүдери бүгү талазы барымдаалан көөрү, минерал-чиг-эт болгаш өскө-лаа бойдус куураа-ларың амыктыг кылдыр ажил-агыйн комплекстиг хөгжү-дери болгаш специализа-ция, күш-ажыл куураа-лары чөп амылаары, чурттуң районнарың экономика дүргөн куураа-ларга хөгжүдериң дендилелерин улам ынай деңсөөрлөрү болур.

Б. И. Ленинниң төрттүң-тен хүндүңен бээр 100 чылы-

КАРПАТТАРДАН ООЖУМ ОКЕАН ЧЕДИР

бирь хемпернаң энергиязын амылаан. Бөтө болгаш амылаа, 1918—1965 чылдарда чөп районнарга капитал чыгарылганы эдилдеп орту-мак денилгө 155,3 хуу бол-гаш СССР-ниң европа неоп-ның районнарыңа—73,6 хуу болган.

Чурттуң бүдүрүкчү күштер-ин эртен баугаар экономика чурттуңа чыгыткан. Улау-Хем районунуң бүдүрүкчү күштериниң бүгү-зүлү күш-ажылыңа бүгү-зүлү хуулаалыңа кир-жиң, продукцияны эңне амыктыг хемперлерин бүдүр-өңгө специализастаттынды турар. Планың ажил-агый СССР-ниң бүгү районнары-ның мыла таарыштыгтан эконо-миктиг калы амылаанга чы-гыткан хандырып турар. Шаанда эң хожудангы чораян чөп районнарың мурун турар хөгжүдериң-биле хары утда өлүг үлөтүрүп районнарга бүдүрүлгө баа бедик темпелер-биле хөгжүп келген.

Социалист тургузушкунуң чылдарың дүргүзүңа СССР-ниң экономика дүргөн районнарың үлөтүр хөгжүдериң дендилелер 20 катап хире чокчулаан. Республикалар-ның болгаш районнарың ажил-агыйн хөгжүдериң темпелери иледе ызы-бүрү болган. Капитал салымшкы-нарың эң хой кезин бой-дус куураа-лары элек ра-йоннар — Поволжье, Урал болгаш Сибирь, Казахстан, Ыранкы Чөөн чүк. Ортаккы Азияны республикалары болгаш Закавказье чары-

даары-биле киирген. Чоңунуң кижя соңыга оонаштыр алмыра, 1918—1965 чылдарда чөп районнарга капитал чыгарылганы эдилдеп орту-мак денилгө 155,3 хуу бол-гаш СССР-ниң европа неоп-ның районнарыңа—73,6 хуу болган.

СССР-ДЕ БУДУРКЧУ КҮШТЕРНИ САЙГАРА ТУРГУ-ТУНГАНЫ БОЛГАН ЭВИЛЕДШЕН РЕПУБЛИКА-ЛАРЫН ЭКОНОМИКТИГ ХӨГЖҮЛДЕЗИ.

Капитал салымшкынары-ның шийи хемчөөлөңдө чөп районнарың (Уралды катар алмыра) 35,5 хуу, мычарга чурттуң чоңула оларын үлүг 22,9 хуу болган. Капи-тал салымшкынарың бад-дикте дендилеп районнары-ның ийити бөлүңгө өргө үлөтүрүп районнар — Топ, Соцпу-Барыны болгаш До-леш-Проднепровский райо-нуң талазы-биле Эстон ССР (1,3 миллион кижя), деңсөө-көрийн талазы-биле АССР (2,9 млн дөрбөчүн километр) болуп турар.

Республикаларыңа чөп бо-лган көвүдөө, үлөтүрүп на-пашкыны болгаш улау-суп-пун хөгжүдериң дендиле-иле аяны-бүрү болган. Ын-чаарда мал амылаңды кыргыс-тар боттарыны бижик-биз-ля чок, Закавказьеңиң улус-тары өрте-бүрүңү шагыны куураа-ларын турган. Ындыг болза-даа СССР-ниң бүгү на-пашкыны болгаш улау-суп-пун Совет эрге-чагырганың чыгыды оларын экономика-зын, улус өөрдөлөгөниң, куураа-зын болгаш улау-

күрүне болур. Оон хөгжүдө-лөң дүргүзүңа—национал айттырмаш марксизм-ленин-измниң партияны, пролетар-жы интернационализмниң херек кырыга боттанышкы-нынын тогулуг үлөтөргө-чизээ. СССР-ниң деңсөөлөңгө чүс амыг напашлар болгаш улау-

тар чурттан турар. Совет Эви-лелинде улау-даа база улау эвес-даа республикалар бак-талган. Россия Федерация-зың соонда эң улау эвиле-дешкен республика болза, чо-нунуң талазы-биле Украина ССР (46 миллион чурттагы-чы), деңсөөлөңнүн талазы-биле Казак ССР (2,7 миллион дөрбөчүн километр), эңне улау эвес республика чоңу-рун талазы-биле Эстон ССР (1,3 миллион кижя), деңсөө-көрийн талазы-биле АССР (2,9 млн дөрбөчүн километр) болуп турар.

Республикаларыңа чөп бо-лган көвүдөө, үлөтүрүп на-пашкыны болгаш улау-суп-пун хөгжүдериң дендиле-иле аяны-бүрү болган. Ын-чаарда мал амылаңды кыргыс-тар боттарыны бижик-биз-ля чок, Закавказьеңиң улус-тары өрте-бүрүңү шагыны куураа-ларын турган. Ындыг болза-даа СССР-ниң бүгү на-пашкыны болгаш улау-суп-пун Совет эрге-чагырганың чыгыды оларын экономика-зын, улус өөрдөлөгөниң, куураа-зын болгаш улау-

чүдүлүңи шапкын көдүр-үлүңүңүң үсөп болган. Бүгү совет республика-ларың экономиказын улау ажил-агыйн чыгыс аяк комплек-сиге хөгжүп турар. Моон-биле кады республика болгаш на-ционал район бүрүзүңү төө-гү болгаш бойдус-экономика оонаштыр чүдүдериң барымда-лап, күш-ажыл болгаш бойдус куураа-ларың амыктыг кылдыр амылаарын ханды-рып турар.

Ленинниң национал поли-тика партияны чыгыткан чокка боттандырып турары-ның ачымына улау-суп-пун экономика болгаш куураа-ларыңа дең эвес чоруп чыгыттып чокка чылаалды, оларын хөгжүдериң ден-дилеп дендилелерин кел-ген. Шапталгы Россия импе-рияның хожудангы чораян национал кымдыг-кымыгар чедирине тургустунган рес-публикалар эң дүргөн хөгжү-дериң негеп келген. Оларга оң-за кичээңейин көрдүңүр, оларның индустриализация-зын, көдө ажил-агыйн нө-дүрлөп болгаш транспорт хөгжүдериң план баугаар бот-тандырып келген.

Республикаларда боттары-ның чымылаары четпес бо-лган. Оон унурунда ийи-чү-көңүл бөдөлдөңдө хой хөрөң-гө дендилелерин хөгжүдериң дендилелерин болгаш куураа-ларыңа дең дээр амылаарыңа дуулап турар бот-боттарыны аразында харылаа-лыг хой амырдыг ажил-агый тургустунган

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРДЕ

Социализм чурттарында

БОЛГАРИЯ
Варшавский бир чар районунда поган партиянын ара-
сында студенттер хоорай-
гажыны аажок уугу ком-
плексионну тууу эгезон.
Бо өрөдөгө чынында ма-
ши-на-электротехникте дээди
институттун электротехни-
калык факультетинин студен-
терин таарычталы беш кыз
башынчы элери болу бер-
ген. Ам корабь туудушкун
факультетинин башынчыны
тууу чоруп турар. Нини ор-
том болгаш тусай кафедрал-
дарын 8 башынчы, а ол
ышкан өөрөдөгө-бүдүрүлгө
практикалык баазаан, 2
мун студенттер чурттаар
ини чурттаа башынчы-
ларын тууу баа көргөн.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ
Хоор-прокат заводтарына
херектээг технологту дер-
гын бүдүрү талам-беле шу-
гуну Витковича металлургия
комбинатында менен турар.
Шугуна бүдүрүлгө ажалла-
шкын хей кезини автомат-
чыткан. Ол шугуну Совет
Энгелсиче чорудар деп тур-
ар.

Витковичаны металлургия
комбинаты — Европада баа
бир эч уугу бүдүрүлгө. Чы-
бырде комбинат 1,5 миллион
тонна продукцияны бүдүрүп

турар. Комбинаттын продук-
циясы техника талам-беле
бедик деңгээлде болгаш
ажылдарына илгездирет.
Комбинаттын эң не кол са-
дып алычкы Совет Энгелс
болуп турар. Ум бүдүрүлгө
бодуну бүгү продукцияны
мун 80 хуууну СССР-же чору-
ду турар.

РУМЫНИЯ
Бухаресттин ажалы чына-
ры чыл паланы күсөдүрүлгө
уугу чедикчилерини чедип
алган. 11 айларын дүргүзү-
дү республиканын наймалы
үлөтүрүлгө инни хемчээл
1012 хуу болгон. Улетпур
кымылары дашаар үндүр-
гүн паланы барык 4 хуу
ажык күсөткен.

Бо хунерде он-он румын
бүдүрүлгө болгаш уугу
ажыл-агынын бүдүн адыр-
лары чыл паланы хуусаа ба-
тылде күсөткен дугайын ба-
порттап турар. Оларын ара-
сында — далай сазы флоту,
тууду-монтаж эргесел, Га-
лапта тууду тудар металлур-
гия комбинаты бар.

КУБА
Куба бодуну революция-
нын 10 чыл ою — хосталга
хуну байырап эрттеринге
белетинип турар. Январ 2-
де Гаанага болуу чысаалга
болгаш митингге сөөлүтү

чыдарымыдан эң не хей ки-
жи кижир. Кубанын комму-
нист партиянын Гаана
мужу комитетинин бири се-
кретары Хесус Бетанкур ол
дугайын байыралга белетне-
лгө бараан болдурган чөөлгө
хуралга динчкатан. Юбилей-
лик байырааларын эрттер
талам-беле комиссияны түр-
гүсөткан.

ГДР
1968 чылда ГДР биле Бол-
гариянын араына бараан
сөзүлгөдүн дугайында
протоколга ол салымчыны
Берлинге болгон. Ини чур-
тарынын араына бараан сол-
чулгана 60 чылдык-биле
деңгээрге, 20 хуу өстүрүн
көргөн. ГДР металл ажалла-
шкын, электротехникти бол-
гаш электротехник үлөтүрү-
лгө кымыларын, өртөм прибор-
ларын болгаш машиналарын,
химия кымыларын, чик
үлөтүрүлгө продукцияны
Болгарияга бээр.

Болгария машина туудуш-
кун болгаш химия үлөтүрү-
лгө продукцияны, электротех-
никанын болгаш электротех-
никанын продукцияны, фар-
мацевкалык, чик үлөтүрү-
лгө кымыларын Герман Демок-
раттык Республикаже чорудар.

(СЭТА).

Ажылын

Дооскан

ПАРИЖ. (СЭТА). Франция-
нын коммунист партиясы-
нын Топ Комитетинин пле-
нуму ажылы дооскан.

Пленумга В. Ротте «Демок-
ратия болгаш социализм
дөш демиселди айтырыла-
ры» деп темага илгелке кыл-
ган. Пленумун киржикчиле-
ри Москвага СЭК-ин төлө-
лө биле умжарымшык
дугайында ФКП-ин төлө-
лө илгелке ФКП ТК-нын По-
литбюро кеңигүү болгаш се-
кретары Ж. Марпе).

Пленум бо айтырыларын
талам-беле чогур резолю-
цияларын хулаа алган.

Парлаага конференциясы

БЕРЛИН, декабрь 6. (СЭТА). Боннун чыгышкы бөлүк-
терин дайын сорулдарына ажылаар химия, бактериоло-
гия чепектерин бүдүрүлгө илгелкей белеткенип турар.
Боннун ГДР-ин дашкы херектер министрствосу Берли-
нге немец болгаш дашкы журналистерин парлаага кон-
ференцияны эрттерген. Конференцияга балдинген чаа фак-
тылар ову бүдүрүлгө херечалеп турар.

Герман Демократтык Республикаже мында чаа шалт-
нелген болгаш парламент хордала эргезин тышсып бээр
ГДР-ин эрге-чалгыра чөдөрлөнгөн дилеон, суралгы ба-
рыш-герман эртмен-микробиолог доктор З. Петрас пар-
лаага конференцияга сөс алган. З. Петрас химия бол-
гаш бактериология чепектерин тургуура талам-беле ГДР-ин
хей ялам, күштелдирген белеткедер чорудуу турарын чу-
гаалган.

Мон ажаллап турган институт дайында ажылаар,
хоранаар бүдүмдөр кымыр талам-беле ГДР-ин хей эр-
мен-иништелди институттары-биле сыйы харылаалык бол-
гаш деп каттыштыгы турарын Петрас динчкатан.

Гитлеринг агрессияны-белеткен эрги герман ширит мо-
нополиялар-биле барын-герман химия конференциянын
араында шуут алым-алымнын харылаалык тодар-
гай фактылар-биле көргөсөн ГДР-ин ДХМ-ин чыным
документтерин парлаага конференцияга тарткан.

Буурап дүшкөн программа

НЬЮ-ЙОРК, декабрь 7. (СЭТА). АКШ-тин яларал-
түрөдө-биле демиселдерин
программамы миллион-милли-
он ядым америкаларга чы-
галде бербөс деп, Калифор-
ния штаттын Палм-Спрингс
хоорайны Арканзас штат-
ты губернатору Уинтроп
Рокфеллер губернатор-рес-
публиканын чыдыны-
ла эрттер конферен-
цияга чугаалган.

Президент Джонсонун

1964 чылда эгезелен болгаш
чуртка калбаа-биле чаралы
алган «адарлаа уугу дайы-
нын ажал чон чорукту, ми-
ллон америкаларын түрө-
делди, бижак билбес чорукту
уугулаар сорулалды турган
болбой. Ол программаны бот-
тандырынын кол чаргалда-
рында ажылаар херекти
чыдылаан үндүрүт телекчи-
лерге оонашкан.

Сөөлүгүгү чылдын дүргү-
зүндө яларалга уугу демис-
елдеринге 6 миллиард хире

доллар ажылаттыган. Ми-
ллон-миллион америкалар-
нын ядым-түрөгө туртуп
турарынын кол чыдылаан-
уугу уугулаар калдык-даа хем-
чегин казак албан, илгел-
ган ол байдал өскөрүлбө-
лөп, Рокфеллер мектепте-
лөп.

Губернатор Рокфеллер та-
лаа программанын шугучу-
лгөн хирезинде, америк чон-
ун ортузунда адарал-түрө-
дө уугулаар алаа чогур
бөттүгү демиселерин санада-
алан.

Коммунистернин программасы

ПАРИЖ. (СЭТА). комму-
нистер бо турар өзү-чүрүмү
уугуу чазак-биле, үе-паланы
болгаш чуртун херектее-
ринин неген турарын дугаар
политикти, экономика, со-
циал талам-беле хань эскер-
тигелер кымырнын оруу-
биле чуртту баштап шыдаар,
демократтык чыгыс элтич
чала-биле сөзүрү дөш түрүкү
турар деп, Французун комму-
нист партиянын Топ Ком-
итетинин декабрь 6-да
дооулган пленумунга хулаа
алынган манифестинде чуга-
алан.

Амгы үеде делегейин кол
оноа байдалы социализмни,
капитал чурттарында ажал-
кын шимчөөшкүнүн болгаш
империализмге шуу ийикке
ажымындала дарлаткан
чурттарда национал-хостала-
лыг болушкунун хожуга-
дын болуу турар. Делегей
байдалы депинтөөн, хос-
талганын болгаш тайбынын
күштеринге ажалыг кымыр
уугулан берген.

Социализм Француга чу-
гаалган уугулаар ажалыг
болу берген, бүгү делегейде
баа илгел. Социализм — чу-
ла идеал эвес, харин 30 чыл
дүргүзүндө хире кымырда
амылдырал болу берген.

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

лерини бирөөн ол болганы
делегей пролетариаттын
болгаш дарлаткан улустарын
демиселге дыка уугу дуа-
нын чедип турар деп, ол до-
кументинде чугаалан.

Француга социализм дөш
демиселдин байдалын,
француз ажалыг адынын
ролуун, Коммунист пар-
тиянын болгаш социализм
тургузарында демократтык
партияларын, формаларын
кыды ажаллаштыган.

Социализм Француга чу-
гаалган уугулаар ажалыг
болу берген, бүгү делегейде
баа илгел. Социализм — чу-
ла идеал эвес, харин 30 чыл
дүргүзүндө хире кымырда
амылдырал болу берген.

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган. Делегейде эң баштай
социализм күрүшүн би-
ишканы, арадалыг илгел-
лик системаны уугулаарын
оң шилтирелг ролу, деле-
гейин бири чегелг күрүш-

Совет уугу болгаш Ленин-
ин үлөтүлгө тургускан
Коммунист партияны соци-
ализм оруунче эң баштай
кырган